

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રોમેશ કુમાર શર્મા

વિરૂદ્ધ

ભારતીય સંઘ અને અન્યો

ઓગસ્ટ ૧, ૨૦૦૬

[અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી અને એસ. એચ. કપાડિયા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી]

સૈન્ય અધિનિયમ, ૧૯૫૦:

કલમ ૨૦(૧) --- બરતરફી --- નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ હેઠળ,
હકીકતોના આધારે, આર્મી સ્ટાફના વડા અને અન્ય અધિકારીઓ નિયમના મુખ્ય
ભાગમાં દર્શાવેલ પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના બરતરફી અથવા દૂર કરવાનો
આદેશ આપવા માટે સક્ષમ છે, પછી પ્રમાણિત કરો કે આ રીતે દર્શાવેલ

જોગવાઈઓનું પાલન કરવું યોગ્ય અથવા વાજબી રીતે વ્યવહાર નથી ---
આર્મી રૂલ્સ, ૧૯૫૪ ના નિયમ ૧૭.

અપીલકર્તા જ્યારે લક્ષાખ સ્કાઉટ્સમાં હરવિલદાર/ક્લાર્ક (જી.ડી.) તરીકે કામ કરતા હતા, અને તેમણે ૧૭ વર્ષની સેનામાં સેવા આપી હતી, ત્યારે તેઓ ૧૯૮૪-૮૫ના સમયગાળા દરમિયાન કેટલાક અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે જાસૂસી પ્રવૃત્તિઓમાં સંડોવાયેલા હોવાનું જણાયું હતું. અપીલકર્તા અને અન્ય લોકોની પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી અને પુરાવા એકત્રિત કરવા અને રિપોર્ટ આપવા માટે આર્મી રૂલ્સ, ૧૯૫૪ ('નિયમો') ના નિયમ ૧૭૭ હેઠળ કોર્ટ ઓફ ઇન્કવાયરીની રચના કરવામાં આવી હતી. કોર્ટ ઓફ ઇન્કવાયરીએ અપીલકર્તાની સંડોવણીની ખાતરી કરી હતી. સૈન્ય શિસ્ત અને રાજ્યની સુરક્ષાના સર્વોચ્ચ વિચારણાને ધ્યાનમાં રાખીને, અધિકારીઓએ અપીલકર્તા સામે આર્મી એક્ટ, ૧૯૫૦ ('અધિનિયમ') ની કલમ ૨૦(૧) અને નિયમોના નિયમ ૧૭ હેઠળ કાર્યવાહી કરવાનું યોગ્ય માન્યું. તદનુસાર, અપીલકર્તાને તપાસ સાથે સેવા વિતરણમાંથી બરતરફ કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાએ બરતરફીના આદેશને એ આધાર પર પડકાર્યો હતો કે તે ગેરકાયદેસર, ગેરબંધારણીય, અયોગ્ય, બદનક્ષીભર્યું અને નિયમોના નિયમ ૧૭ અને ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦ ના કલમ ૧૪ અને ૨૧નું ઉલ્લંઘન કરે છે અને તેને સાંભળવાની અને તેના વર્તનનો ખુલાસો કરવાની કોઈ તક આપવામાં આવી નથી. ઉચ્ચ અદાલતે રિટ અરજી

ફગાવી ટીધી હતી; લેટર પેટન્ટ અપીલ પછા ફગાવી ટેવામાં આવી હતી. સિંગલ જજના આઢેશ સામે સમીક્ષા અરજી પછા ફગાવી ટેવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તા ઢ્ઘારા ઁવી ઢલીલ કરવામાં આવી હતી કે નિયમોના નિયમ ૧૭નો સાચો વ્યાપ અને વ્યાપ ઢ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યો નથી. બરતરફી અથવા સેવામાંથી ઢૂર કરવાની સત્તા સેના પ્રમુખને આપવામાં આવે છે. કોર્ટ ઓફ ઇન્કવાયરી ઢ્ઘારા હાથ ઢરવામાં આવેલી તપાસમાં, અપીલકર્તાની ભૂમિકા ખૂબ જ નાની છે અને બરતરફીના આઢેશની બાંહેઢરી આપતી નથી. બરતરફી અથવા ઢૂર કરવાની સત્તાના પરિમાણો નિયમોના નિયમ ૧૭માં સમાવિષ્ટ છે. આ જોગવાઈ અપવાઢરૂપ પ્રકૃતિની છે. નિયમોના નિયમ ૧૭ ના મુખ્ય ભાગની જોગવાઈઓનું પાલન કરવું શા માટે યોગ્ય અથવા વાજબી રીતે વ્યવહારુ નથી તેવું માનવામાં આવ્યું તે અંગે કોઈ કારણ નોંઢવામાં આવ્યું ન હતું. નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવે તો કેન્ઢ્ર સરકારની મંજૂરી જરૂરી હોવાની પછા ઢલીલ કરવામાં આવી હતી. ઁવી પછા ઢલીલ કરવામાં આવી હતી કે જે તપાસ શરૂ કરવામાં આવી હતી તેને અઢવચ્ચે જ છોડી ઢેવી ન જોઈએ અને ચાલુ રાખવી જોઈએ.

પ્રતિવાઢી-ભારતીય સંઢ અને તેના કાર્યકરો ઢ્ઘારા ઢલીલ કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે સેના પ્રમુખને લાગે છે કે નિયમોના નિયમ ૧૭ ના મુખ્ય ભાગમાં

નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરવું અયોગ્ય છે ત્યારે પદ્ધતિઓનું પાલન કરવામાં આવે છે. તેમણે એક પ્રમાણપત્ર આપ્યું કે નિયમોની જોગવાઈઓનું પાલન કરવું યોગ્ય અથવા વાજબી રીતે વ્યવહાર નથી અને જરૂરિયાત મુજબ પ્રમાણપત્રો આપવામાં આવ્યા છે. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી જરૂરી નથી, ફક્ત એટલું જ જરૂરી હતું કે જ્યાં નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈનો આશરો લેવામાં આવે છે, ત્યાં કેન્દ્ર સરકારને રિપોર્ટ આપવો પડશે અને રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે તે જ કરવામાં આવ્યું છે.

અરજી નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠરાવ્યુ:૧.૧. સેના પ્રમુખે જરૂરી કાર્યવાહીનું પાલન કર્યું હતું અને સેના નિયમો, ૧૯૫૪ના નિયમ ૧૭ની જોગવાઈમાં વિચારેલ પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું છે. નોંધ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે વિવિધ પાસાઓની નોંધ લેવામાં આવી હતી અને ખાસ નોંધવામાં આવી હતી કે નિયમોના નિયમ ૧૭ ના મુખ્ય ભાગમાં આપેલી કાર્યવાહીનું પાલન કરવું અયોગ્ય રહેશે.[૨૩૩-જી-એચ; ૨૩૪-એ]

૧.૨.કારણ કે તપાસ અપીલકર્તા તરફથી નહોતી પરંતુ તે ઘટના સાથે સંબંધિત હતી, તેથી બરતરફીના આદેશમાં કંઈ ખોટું નહોતું.[૨૩૪-બી]

ભારત સંઘ અને અન્યો વિરુદ્ધ હરજીત સિંહ સંઘુ, [૨૦૦૧] ૫
એસ.સી.સી. ૫૯૩ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૧.૩.કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરીની જરૂર નથી. આટલું જ જરૂરી છે કે જ્યાં
નિયમ ૧૭ની જોગવાઈને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે, ત્યાં કેન્દ્ર સરકારને
અહેવાલ આપવો પડશે.[૨૩૫-બી]

સમીક્ષા એલ.પી.એ. માં જમ્મુ ખાતે જમ્મુ અને કાશ્મીર ઉચ્ચ
ન્યાયાલયના તા.૨૯/૦૭/૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી. (ડબલ્યુ)
નં.૧૯/૨૦૦૨.

સી.એ. નં.૩૨૨૨/૨૦૦૬.

અપીલકર્તા તરફે ભીમ સિંહ, બી. એસ. બિલ્લૌરિયા, બોયમકેશ કે. અને
સતીશ વિગ.

પ્રતિવાદીઓ તરફે વિકાસ સિંહ, એ.એસ.જી., રુદ્રેશ્વર સિંહ અને અનિલ
કટિયાર.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી.વિલંબ માફ કરવામાં આવે છે.

એસ.એલ.પી(સી) નં.૫૮૩૨/૨૦૦૬ માં પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

બંને અપીલોમાં અપીલકર્તાઓ જમ્મુ અને કાશ્મીર હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની કાયદેસરતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવે છે, જેમાં અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલને ફગાવી દેવામાં આવી હતી, જેમાં એક વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા આદેશની શુદ્ધતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી. દાખલ કરાયેલ સમીક્ષા અરજી પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી જે સિવિલ અપીલ નં.૭૩૦૮/૨૦૦૩ માં પડકારનો વિષય છે. બીજી અપીલ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં પસાર કરાયેલા આદેશ સાથે સંબંધિત છે.

સંક્ષિપ્તમાં પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે:

અપીલકર્તા જ્યારે લઘ્વાખ સ્કાઉટ્સમાં હવાલદાર/કારકુન (જી.ડી) તરીકે કામ કરતા હતા, અને તેમણે ૧૭ વર્ષની સેનામાં સેવા આપી હતી, ત્યારે તેઓ ૧૯૮૪-૮૫ના સમયગાળા દરમિયાન કેટલાક અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે જાસૂસી પ્રવૃત્તિઓમાં સંડોવાયેલા હોવાનું જણાયું હતું. અપીલકર્તા અને અન્ય લોકોની પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી અને પુરાવા એકત્રિત કરવા અને રિપોર્ટ કરવા માટે એન્ડ્રી રૂલ્સ, ૧૯૫૪ (ટૂંકમાં 'નિયમો') ના નિયમ ૧૭૭ હેઠળ કોર્ટ ઓફ ઈન્ક્વાયરીની રચના કરવામાં આવી હતી. કોર્ટ ઓફ ઈન્ક્વાયરીએ અપીલકર્તાની સંડોવણીની પુષ્ટિ કરી. એરિની શિસ્ત અને રાજ્યની સુરક્ષાના સર્વોચ્ચ વિચારણાને ધ્યાનમાં રાખીને, અધિકારીઓએ અપીલકર્તા સામે આર્મી એક્ટ, ૧૯૫૦ (ટૂંકમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૨૦(૧) હેઠળ કાર્યવાહી કરવાનું યોગ્ય માન્યું, જે નિયમોના નિયમ ૧૭ સાથે વાંચવામાં આવે છે. તદ્દનુસાર, અપીલકર્તાને તપાસ સાથે સેવા વિતરણમાંથી બરતરફ કરવામાં આવ્યો હતો.

અપીલકર્તાએ બરતરફીના આદેશને આ આધાર પર પડકાર્યો હતો કે તે ગેરકાયદેસર, ગેરબંધારણીય, અયોગ્ય, દુર્ભાવનાપૂર્ણ અને ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ (ટૂંકમાં 'બંધારણ') ના નિયમો અને કલમ ૧૪ અને ૨૧ ના નિયમ ૧૭ નું ઉલ્લંઘન કરે છે અને તેમના વર્તનને સમજાવવા માટે તેમને સાંભળવાની કોઈ તક આપવામાં આવી નથી. પ્રતિવાદી-ભારત સંઘ અને તેના પદાધિકારીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબી સોગંદનામામાં ધ્યાન

દોરવામાં આવ્યું હતું કે સેના પ્રમુખની મંજૂરી મેળવી લેવામાં આવી છે અને જરૂરી પ્રક્રિયાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું છે.

ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તાનું મૂળભૂત વલણ એ હતું કે અપીલકર્તા અને અન્ય લોકો કથિત જાસૂસીમાં સામેલ હતા કે કેમ તે જાણવા માટે તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી, તેને વચ્ચે જ છોડી દેવામાં આવી હતી અને આખરે સમાપ્તિનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જરૂરી પ્રક્રિયાનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું અને કોઈ પણ સંજોગોમાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કર્યા વિના કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી. ઉચ્ચ અદાલતે એ વલણને નકારી કાઢ્યું હતું કે જે તપાસ મૂળરૂપે હાથ ધરવામાં આવી હતી તે અપીલકર્તા માટે નહોતી પરંતુ તે ઘટના સાથે સંબંધિત હતી. વધુમાં ન તો કોઈ નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી અને ન તો કોઈ તહોમતનામું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. કોઈ પણ સંજોગોમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે સત્તાવાળાઓને યોગ્ય કિસ્સાઓમાં નિયમોના નિયમ ૧૭ સાથે વાંચીને કાયદાની કલમ ૨૦ની દ્રષ્ટિએ કાર્યવાહી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી હતી. ઉપર નોંધ્યા મુજબ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ અપીલકર્તાને કોઈ રાહત લાવી ન હતી.

ડિવિઝન બેન્ચે સમર્થન આપ્યા મુજબ વિદ્વાન સિંગલ જજના આદેશ સામે સમીક્ષા અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે ઉપર નોંધ્યા મુજબ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

પ્રતિવાદી-ભારત સંઘ અને તેના પદાધિકારીઓ માટે વિરોધાભાસી વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે સેના પ્રમુખને લાગે કે નિયમોના નિયમ ૧૭ના મુખ્ય ભાગમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરવું અયોગ્ય છે ત્યારે તેનું પાલન કરવાની પદ્ધતિઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે. તેમણે આ અસરનું પ્રમાણપત્ર આપ્યું હતું કે નિયમોની જોગવાઈઓનું પાલન કરવું અનુકૂળ અથવા વાજબી રીતે વ્યવહાર નથી અને જરૂરી પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું છે.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ રીતે ધ્યાનમાં લીધા પછી, સેના પ્રમુખે આદેશ પસાર કર્યો હતો. સત્તાનો કોઈ દુર્ભાવનાપૂર્ણ ઉપયોગ થયો હોવાનો આરોપ પણ લગાવવામાં આવ્યો નથી કે બતાવવામાં આવ્યો નથી.

આમ હોવાથી ઉચ્ચ અદાલતે તેના નિષ્કર્ષમાં વાજબી ઠેરવ્યું હતું કે ફરિયાદો આધારહીન છે.

હરીફની રજૂઆતોની પ્રશંસા કરવા માટે, કાયદાની કલમ ૨૦ અને નિયમોના નિયમ ૧૭ની નોંધ લેવી જરૂરી છે. નિયમ ૧૭ની જોગવાઈ લાગુ થવી એ વિચારવા જેવો મુખ્ય મુદ્દો છે.

૨૦. ચીફ ઓફ આર્મી સ્ટાફ અને અન્ય અધિકારીઓ દ્વારા બરતરફી, હકાલપટ્ટી અથવા ઘટાડો.—

(૧) લશ્કરી વડા અધિકારી સિવાય આ કાયદાને આધિન કોઈપણ વ્યક્તિને બરતરફ અથવા સેવામાંથી દૂર કરી શકે છે.

(૨) આર્મી સ્ટાફના વડા નીચલા ગ્રેડ અથવા રેન્ક અથવા રેન્ક, કોઈપણ વોરંટ અધિકારી અથવા કોઈપણ બિન-કમિશન્ડ અધિકારી સુધી ઘટી શકે છે.

(૩) બ્રિગેડ અથવા સમકક્ષ કમાન્ડર અથવા કોઈપણ નિર્ધારિત અધિકારી કરતાં ઓછી સત્તા ધરાવતો અધિકારી અધિકારી અથવા જુનિયર કમિશન્ડ અધિકારી સિવાય તેના આદેશ હેઠળ સેવા આપતા કોઈપણ વ્યક્તિને બરતરફ અથવા સેવામાંથી દૂર કરી શકે છે.

(જ) પેટા-કલમ (૩) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ અધિકારી તેના આદેશ હેઠળના નીચલા ગ્રેડ અથવા રેન્ક અથવા રેન્ક, કોઈપણ વોરંટ અધિકારી અથવા કોઈપણ બિન-કમિશનડ અધિકારી સુધી શકે છે.

(પ) જો કે, આ કલમ હેઠળની હરોળમાં ઘટાડેલા વોરંટ અધિકારીને સિપાહી તરીકેની હરોળમાં સેવા આપવાની જરૂર રહેશે નહીં.

(ડ) કાર્યકારી બિન-કમિશનડ અધિકારીનો કમાન્ડિંગ અધિકારી તેને બિન-કમિશનડ અધિકારી તરીકે તેના પેનનેન્ટ ગ્રેડ પર પાછા ફરવાનો આદેશ આપી શકે છે, અથવા જો તેની પાસે રેન્કથી ઉપર કોઈ કાયમી ગ્રેડ ન હોય તો, રેન્ક પર.

(૭) આ કલમ હેઠળની કોઈપણ સત્તાનો ઉપયોગ આ અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને વિનિયમોને આધિન રહેશે.

૧૭. ચીફ ઓફ આર્મી સ્ટાફ અને અન્ય અધિકારીઓ દ્વારા બરતરફી અથવા દૂર કરવી.--- ફોજદારી અદાલત અથવા કોર્ટ-માર્શલ દ્વારા તેને દોષિત ઠેરવવામાં આવી હોય તેવા વર્તનના આધારે કોઈ વ્યક્તિને બરતરફ કરવામાં આવે અથવા

સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવે તે કિસ્સામાં સિવાય, કોઈ પણ વ્યક્તિને કલમ ૨૦ની પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા-કલમ (૩) હેઠળ બરતરફ અથવા દૂર કરવામાં આવશે નહીં; સિવાય કે તેને તેની વિરુદ્ધ કાર્યવાહીના કારણોની વિગતોની જાણ કરવામાં આવી હોય અને તેને બરતરફી અથવા સેવામાંથી દૂર કરવા સામે વિનંતી કરવાના કોઈપણ કારણોને લેખિતમાં જણાવવા માટે વાજબી સમય આપવામાં આવ્યો હોય:

પરંતુ જો બરતરફી અથવા દૂર કરવાનો આદેશ આપવા માટે સક્ષમ અધિકારીના અભિપ્રાયમાં, આ નિયમની જોગવાઈઓનું પાલન કરવું અનુકૂળ અથવા વાજબી રીતે વ્યવહારુ ન હોય, તો તે તે અસરને પ્રમાણિત કર્યા પછી, આ નિયમમાં નિર્ધારિત કાર્યવાહીનું પાલન કર્યા વિના બરતરફી અથવા દૂર કરવાનો આદેશ આપી શકે છે. આ નિયમ હેઠળ બરતરફી અથવા દૂર કરવાના તમામ કેસો જ્યાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી, તે કેન્દ્ર સરકારને જાણ કરવામાં આવશે.

પરંતુકનું સામાન્ય કાર્ય એ છે કે કાયદાની બહારની કોઈ વસ્તુને બાકાત રાખવી અથવા તેમાં ઘડવામાં આવેલી કોઈ વસ્તુને લાયક ઠેરવવી જે પરંતુક માટે કાયદાની મર્યાદામાં હશે. મુલ્લિન્સ વિરુદ્ધ સર્વેના ખજાનચી, (૧૮૮૦) ૫ ક્યૂ.બી.ડી. ૧૭૦, (શાહ ભોજરાજ કુવેરજી ઓઈલ મિલ્સ એન્ડ ગિનિંગ ફેક્ટરી

વિરુદ્ધ સુભાષ ચંદ્ર યોગરાજ સિન્હા, એ.આઈ.આર. (૧૯૬૧) એસ.સી. ૧૫૯૬ અને કલકત્તા ટ્રામવેઝ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ કોર્પોરેશન ઓફ કલકત્તા, એ.આઈ.આર. (૧૯૬૫) એસ. સી. ૧૭૨૮ માં ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો હતો; જ્યારે કોઈને કોઈ કલમની પરંતુક મળે છે ત્યારે સ્વાભાવિક ધારણા એ છે કે, પરંતુ પરંતુક માટે, કલમના અધિનિયમિત ભાગમાં પરંતુકનો વિષય સામેલ હોત. જોગવાઈનું યોગ્ય કાર્ય એવા કેસને બાકાત રાખવાનું અને તેની સાથે વ્યવહાર કરવાનું છે જે અન્યથા મુખ્ય કાયદાની સામાન્ય ભાષામાં આવે છે અને તેની અસર તે કેસ સુધી મર્યાદિત હોય છે. તે અગાઉના કાયદાની લાયકાત છે જે એકદમ સચોટ હોવા માટે ખૂબ સામાન્ય શબ્દોમાં વ્યક્ત કરવામાં આવે છે. સામાન્ય નિયમ તરીકે, કાયદામાં જે છે તેને લાયક બનાવવા અથવા અપવાદ બનાવવા માટે કાયદામાં એક જોગવાઈ ઉમેરવામાં આવે છે અને સામાન્ય રીતે, જોગવાઈને સામાન્ય નિયમ દર્શાવતા તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવતું નથી."જો કાયદાના અધિનિયમિત ભાગની ભાષામાં એવી જોગવાઈઓ ન હોય કે જે તેમાં હોવાનું કહેવાય છે, તો તમે આ જોગવાઈઓને પરંતુકમાંથી સૂચિત કરીને મેળવી શકતા નથી. વેસ્ટ ડર્બી યુનિયન વિ. મેટ્રોપોલિટન લાઈફ એસ્યોરન્સ કંપની (૧૮૯૭) એસી ૬૪૭ (એચએલ) માં લોર્ડ વોટસને કહ્યું. સામાન્ય રીતે, એક પરંતુક તે જોગવાઈથી આગળ વધતું નથી કે જેના માટે તે પરંતુક છે. તે મુખ્ય જોગવાઈને અપવાદ બનાવે છે જેના માટે તેને પરંતુક તરીકે ઘડવામાં આવી છે અને અન્ય કોઈ નહીં.(એ. એન. સહગલ અને ઓઆરએસ વિ. જુઓ.રાજે રામ

શ્યોરમ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. (૧૯૯૧) એસ.સી. ૧૪૦૬, ત્રિભુવનદાસ હરિભાઈ તંબોલી વિરુદ્ધ ગુજરાત રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. (૧૯૯૧) એસ.સી. ૧૫૩૮ અને કેરળ સ્ટેટ હાઉસિંગ બોર્ડ અને અન્ય.રામપ્રિય હોટેલ્સ (પી) લિમિટેડ અને ઓઆરએસ., [૧૯૯૪] ૫ એસસીસી ૬૭૨).

"આ શબ્દ (પરંતુક) વિવિધ કામગીરી ધરાવે છે. કેટલીક વાર તે લાયકાત અથવા મર્યાદા પર કામ કરે છે; કેટલીકવાર શરત; અને કેટલીકવાર કરાર
"(૧૮મી આવૃત્તિ પર કોક અપોન લિટલ્ટ, ૧૪૬)

"જો ખતમાં અગાઉની કલમ પછીની કલમ આવે છે જે અગાઉની કલમ દ્વારા બનાવવામાં આવેલી જવાબદારીને સંપૂર્ણપણે નષ્ટ કરે છે, તો પછીની કલમને પ્રતિકૂળ તરીકે નકારી કાઢવામાં આવે છે, અને અગાઉની કલમ પ્રવર્તે છે. પરંતુ જો પછીની કલમ નાશ કરતી નથી પરંતુ માત્ર પહેલાની લાયકાત ધરાવે છે, તો પછી બંનેને એકસાથે વાંચવાની જરૂર છે અને સમગ્ર ખત દ્વારા જાહેર કરાયેલા પક્ષકારોના હેતુને અસર કરવાની છે "(ફોર્બ્સ વિ. ગિટ, (૧૯૨૨) ૧ એ. સી. ૨૫૬ માં લોર્ડ પ્રેનબરી મુજબ.

વૈધાનિક પરંતુક એ "અગાઉના કાયદા પર અંકિત કંઈક છે" (આર. વી.ટૌન્ટન, સેન્ટ જેમ્સ, ૯ બી. એન્ડ સી. ૮૩૬).

"સામાન્ય કાયદા પછી આવતા પરંતુકનું સામાન્ય અને યોગ્ય કાર્ય એ છે કે અમુક કિસ્સાઓમાં તે સામાન્ય કાયદાને મર્યાદિત કરવો "(રે બાર્કરમાં લોર્ડ એશર અનુસાર, ૨૫ ક્યૂ. બી. ડી. ૨૮૫).

કલમની જોગવાઈનો ઉપયોગ અધિનિયમના ભાગમાં એવી કોઈ વસ્તુને આયાત કરવા માટે કરી શકાતો નથી જે ત્યાં નથી, પરંતુ જ્યાં અધિનિયમનો ભાગ ઘણા સંભવિત અર્થો માટે સંવેદનશીલ હોય તો તેને નિયમ દ્વારા નિયંત્રિત કરી શકાય છે (જેનિંગ્સ વિ. કેલી (૧૯૪૦) એ. સી. ૨૦૬ જુઓ).

નિયમ ૧૭ની જોગવાઈ હેઠળ સેના પ્રમુખ અને અન્ય અધિકારીઓ આ રીતે નિર્ધારિત જોગવાઈઓનું પાલન કરવું યોગ્ય અથવા વાજબી રીતે વ્યવહારુ નથી તે પ્રમાણિત કર્યા પછી નિયમના મુખ્ય ભાગમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના બરતરફી અથવા દૂર કરવાનો આદેશ આપવા માટે સક્ષમ છે. એવી વધુ જરૂરિયાત છે કે બરતરફી અથવા દૂર કરવાના આવા કિસ્સાઓ કેન્દ્ર સરકારને જાણ કરવામાં આવશે.

મૂળ રેકૉર્ડ અમારી સામે રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. તેનો અભ્યાસ દર્શાવે છે કે સેના પ્રમુખે જરૂરી પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યું હતું અને નિયમોના નિયમ ૧૭ની જોગવાઈમાં વિચાર્યા મુજબ પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું છે. નોંધપત્રકો, રેકૉર્ડ્સ કે જેનો હાઈકોર્ટ દ્વારા પણ અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો તે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે વિવિધ પાસાઓની નોંધ લેવામાં આવી હતી અને તે ખાસ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે નિયમોના નિયમ ૧૭ ના મુખ્ય ભાગમાં આપવામાં આવેલી પ્રક્રિયાનું પાલન કરવું અયોગ્ય રહેશે. તેથી, અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા લેવામાં આવેલી અરજીમાં કોઈ તથ્ય નથી.

વધુમાં, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તાની દલીલનો મુખ્ય મુદ્દો એ હતો કે જે તપાસ શરૂ કરવામાં આવી હતી તે અધવચ્ચે છોડી દેવી ન જોઈએ અને ચાલુ રાખવી જોઈએ. ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય રીતે નોંધ્યું છે તેમ, તપાસ અપીલકર્તા માટે નહોતી, પરંતુ તે ઘટના સાથે સંબંધિત હતી. એવું હોવાથી બરતરફીના ક્રમમાં કંઈ ખોટું નહોતું. તેને દોષિત ન ગણી શકાય. કોઈ પણ સંજોગોમાં દાવો કરવામાં આવ્યો હતો તેમ તપાસને અધવચ્ચે છોડી દેવામાં આવી ન હતી. તપાસ દરમિયાન મૂળભૂત હકીકતો બહાર આવી હતી. કોઈ પણ સંજોગોમાં, જેમ કે આ અદાલતે ભારત સંઘ અને ઓ. આર. એસ. વિ. માં ચુકાદો આપ્યો છે. હરજીત સિંહ સંઘુ, [૨૦૦૧] ૫ એસ. સી. સી. ૫૮૩ કોર્ટ

માર્શલ યોજાયા પછી પણ વિભાગીય કાર્યવાહી પર પ્રતિબંધ નથી. પેરા ૪૧ માં તે નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું હતું:

"આ રીતે કાયદાને સમજાવ્યા પછી અને આ અદાલતની વિચારણા માટે વિદ્વાન એ. એસ. જી. દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી કેટલીક દૃષ્ટાંતરૂપ સમસ્યાઓના ઠરાવો પ્રદાન કરીને તેને સ્પષ્ટ કર્યા પછી (જે દૃષ્ટાંતરૂપ છે અને સંપૂર્ણ નથી), અમારો અભિપ્રાય છે કે કાયદાની કલમ ૧૨૨ હેઠળ મર્યાદાના સમયગાળાની સમાપ્તિ એ નિયમ ૧૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૯ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ હકીકતમાં છીનવી લેતી નથી. આ શક્તિનો ઉપયોગ કરવા માટે ઉપલબ્ધ છે, જોકે વ્યક્તિગત કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, આવી શક્તિનો ઉપયોગ કરવો અયોગ્ય હોઈ શકે છે અથવા આવી શક્તિનો ઉપયોગ દૂષિત થઈ શકે છે જો તેનો ઉપયોગ એવી રીતે કરવામાં આવ્યો હોવાનું દર્શાવવામાં આવે કે જેને સત્તાનો રંગબેરંગી ઉપયોગ અથવા સત્તાનો દુરુપયોગ કહી શકાય, જેને કેટલીકવાર વહીવટી કાયદામાં સત્તા પર છેતરપિંડી તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. ઘણા વર્ષો પહેલાં કરવામાં આવેલ ગેરવર્તણૂક, જે કોર્ટ માર્શલ દ્વારા સુનાવણીને આધિન મર્યાદાના નિયત સમયગાળાની અંદર ન હતી, અને જે સંદર્ભ દ્વારા કલમ ૧૯ હેઠળની શક્તિનો તાત્કાલિક ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો ન હતો તે લાંબા સમય સુધી સુસંગત

રહેશે નહીં. અનુગામી ગેરવર્તણૂક ઓછી ગંભીર હોવા છતાં અગાઉના ગેરવર્તણૂકની ગંભીરતાને વધારી શકે છે અને કલમ ૧૯ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગની જરૂરિયાત પૂરી પાડી શકે છે. તે બધા વ્યક્તિગત કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે. તે માટે કોઈ સખત અને ઝડપી નિયમ ન મૂકી શકાય. એક વ્યાપક દરખાસ્ત કે નિયમ ૧૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૯ હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ ફક્ત કોર્ટ માર્શલ કાર્યવાહીના આધારે કરી શકાતો નથી, જે કાયદાની કલમ ૧૨૨ દ્વારા નિર્ધારિત મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર શરૂ થઈ નથી, તેને સ્વીકારી શકાતી નથી. કાયદાની યોજનામાં અને કલમ ૧૯ દ્વારા નિયમ ૧૪ વાંચીને હાંસલ કરવા માંગવામાં આવેલા હેતુમાં, 'અવ્યવહાર' શબ્દ પર સાંકડી રચના મૂકવાનું કોઈ કારણ નથી અને તેથી કોર્ટ-માર્શલ દ્વારા સુનાવણીને અસ્વીકાર્ય અથવા કાયદેસર રીતે અશક્ય અથવા વ્યવહાર ન હોય તેવી ઘટનાઓની ઉપલબ્ધતા અથવા ઘટના બનવા પર, પરિસ્થિતિ અભિવ્યક્તિ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે-કોર્ટ-માર્શલ દ્વારા સુનાવણી અવ્યવહાર બની ગઈ છે.

એવી પણ વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે નિયમ ૧૭ની જોગવાઈ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવે તો કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી જરૂરી છે. અમને આવી કોઈ જરૂરિયાત સૂચવવામાં આવી નથી. જ્યાં નિયમ ૧૭ની જોગવાઈનો આશરો

લેવામાં આવે ત્યાં કેન્દ્ર સરકારને અહેવાલ આપવો જરૂરી છે. રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે તે જ કરવામાં આવ્યું છે.

સ્થિતિ હોવા ઉપર આપણને આ અપીલમાં કોઈ ગુણદોષ દેખાતો નથી, જે તે મુજબ રદ કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નહીં.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.